

polsko-mołdawski

Kwartalnik 2/2023

kulturalny
wybór

Plakaty Ryszarda Kai w Kiszyniowie

**FESTIWAL KULTURY RUMUŃSKIEJ
W KRAKOWIE**

**Sukces „POLAKÓW BUDZIĄKA”
na Międzynarodowym Festiwalu Sztuki
„Kryształowa Perła”**

Între 6 aprilie și 18 iunie 2023, la Muzeul Național de Artă al Moldovei este deschisă expoziția de afiș polonez *Ryszard Kaja: PLAKAT – POLSKA*.

Między 6 kwietnia a 18 czerwca 2023 roku plakaty autorstwa Ryszarda Kai z serii PLAKAT - POLSKA będą prezentowane w Narodowym Muzeum Sztuki w Kiszyniowie.

Plakaty Ryszarda Kai w Kiszyniowie

Afișele lui Ryszard Kaja la Chișinău

Pe 6 aprilie, la Muzeul Național de Artă al Moldovei a fost vernisată o expoziție de afiș polonez din seria PLAKAT – POLSKA a artistului Ryszard Kaja. Expoziția cuprinde 48 de lucrări.

În debutul manifestării, directorul instituției, Tudor Zbârnea, a menționat că artiștii polonezi au fost cei care au dat tonul afișului, artei decorative, în întreaga lume.

„Este o expoziție care sper să atragă interesul cadrelor didactice din domeniul artelor plastice și al studenților de la cele trei facultăți în acest domeniu”, a subliniat Tudor Zbârnea.

La rândul său, directorul adjunct al Institutului Polonez din București, Wojciech Mrozowski, a afirmat că în zilele noastre, când granițele joacă un rol convențional, iar oa-

menii călătoresc mult și își schimbă adesea domiciliul, fiecare are un loc care îi lipsește, la care ține sau de care își amintește cu drag. Afișele lui Ryszard Kaja ne ajută să nu uităm aceste locuri. Ele sunt un simbol al afecțiunii și admirației pentru diferite zone ale Poloniei, cu toate avantajele și dezavantajele lor.

moldpres.md

Pictor, scenograf, grafician și creator de afișe, Ryszard Kaja (1962-2019) a debutat la răscrucea anilor '80-'90 ca scenograf în cadrul celor mai importante teatre de operă și balet din Łódź și Poznań. În anii '90 și începutul anilor 2000 a fost unul dintre cei mai cunoscuți scenografi polonezi. La apogeul carierei sale teatrale, a început să manifeste interes pentru afiș, de care mai înainte se ocupase doar sporadic. Afișele sale (peste 500 de lucrări) i-au adus foarte repede recunoaștere internațională. În ultimul deceniu, seria de afișe POLSKA a fost apreciată la scară largă, dobândind o popularitate incredibilă și statutul de operă-cult, iar Ryszard Kaja a intrat în areopag maeștrilor afișului polonez.

Na zaproszenie Galerii Plakatu Polskiego we Wrocławiu artysta Ryszard Kaja stworzył w okresie 2012-2019 wyjątkowy cykl plakatów poświęcony różnorodności geograficznej i kulturowej Polski. Zaowocowało to nieszablonowym sposobem promowania różnych obszarów i osobliwości Polski, unikanie wszelkiego rodzaju klisz czy patetycznych przekazów, ale komunikujących się z dużą dozą ciepła, dyskretnie lub często z humorem, dumą i przywiązaniem do własnego kraju.

Ryszard Kaja pisał tak: „*Od kilku lat tworzy wielką serię plakatów POLSKA dla wrocławskiej Galerii Plakatu Polskiego. Są nie tylko przewodnikiem po kraju, ale także po jego duszy, po jego kulturze, to też zabawa w historię estetyki plakatu polskiego oraz zakodowany bedeker prywatnych wspomnień.*”

Wizualne opowieści z podróży, podróży wielowymiarowej – z tym mamy do czynienia na prezentowanej wystawie serii PLAKAT-POLSKA. Opisując serię plakatów Ryszarda Kai musimy odrzucić skromną, skracającą kontekst łatkę plakatu turystycznego. Nie ma w fachowej terminologii określenia „plakat podróżniczy”, więc niebywałą zasługą autora jest stworzenie nowej kategorii w obszernym już katalogu klasyfikacji dzieł plakatowych.

Jak każda podróż, tak i ta, ma swój początek. Zaczynamy tę podróż w babcinej kuchni do której autor wraca wspomnieniem kuchennej makatki. „Polska – makatka” to plakat, który jest kluczem do zrozumienia drogi, którą podąża wyobraźnia autora. Zapach kuchni, zapach rodzinnego domu to to natywne, niepodważalne elementy rodzącej się miłości do miejsca, z którego wyrastamy. Takie kulinarne źródła lokalnego patriotyzmu Ryszard Kaja wielokrotnie uwypuklał w swoich pracach w oparciu o doświadczenie podróżnika. Podróż przez różne kultury stanowiła dla autora pożywkę dla tak pięknego opisanego własnego kraju.

Ostatnie 25 lat życia Ryszard Kaja spędził w podróży po krajach bardzo odległych, bardzo odmiennych kulturowo, bardzo dalekich. Ze wszystkich tych podróży przywoził wspomnienia zawarte w graficznym dzienniku. I we wszystkich odległych krajach, innych kulturach, kuchnia czy może dokładniej kuchnia domu rodzinnego była katalizatorem wspomnień i sentymentów. Kuchenna makatka pod tytułem POLSKA z wyhaftowanym tekstem „Nikt cię tak nie kocha jak ja” jest kluczem do zrozumienia idei całej serii plakatów opisujących Polskę. „*Bo jeśli włosi mogli zrobić symbolem swojego kraju lichey placek z resztkami wczorajszego obiadu, to dlaczego*

my mamy wstydzić się pierogów, gzika czy bigosu?” – to też słowa Ryszarda Kaja. Ojczyzna w plakatach serii Polska jest rodzaju żeńskiego (to zasługa naszego języka) i możemy śmiało użyć określenia Matczyzna do opisanie serii PLAKAT-POLSKA.

Nie mamy tu sztandarów, nie ma bitew, zwycięstw, martyrologii. Podróżujemy po Polsce tak jakby nie istniał świat inny, z którym musimy konkurować i się z nim porównywać. Piękno dostrzegamy czasami w rzeczach błahych. (...)

Swoją rozgadana malarskością i ilustracyjnością, seria POLSKA odbiega o panujących dzisiaj trendów w projektowaniu graficznym. Minimalizm bliski piktogramu i trud-

na w odcyfrowaniu typografia to elementy powszechnie panującej mody plakatu. Kiedy w 2012 roku pojawiły się pierwsze plakaty z serii POLSKA okazało się, że niemodna, nieoszczędna estetyka, zdobywa ogromną popularność wśród odbiorców. Od lat 80. nie powstawały w Polsce plakaty turystyczne, a seria POLSKA okazała się „strzałem w dziesiątkę” popularności i oczekiwań odbiorców. Na fali popularności serii powstało wiele plakatów turystycznych oraz odrodziło się zainteresowanie zjawiskiem znanym jako Polska Szkoła Plakatu. Sukces artystyczny serii to zasługa wielkiego talentu, wnikliwych obserwacji i swobody twórczej, której nie mogło dać

żadne zlecenie komercyjne. Seria POLSKA jest bowiem autorskim dziełem powstałym na zamówienie Galerii Plakatu, która nic autorowi nie narzucała i nie ograniczała jego swobody w budowaniu tej pięknej opowieści o Polsce. Seria nie jest niestety dziełem zamkniętym. PLAKAT-POLSKA to 163 plakaty wydane drukiem za życia autora. Prace nad ukończeniem serii przerwała przedwczesna śmierć autora. Nie zmienia to faktu, że seria jest największym autorskim dziełem w historii Polskiego Plakatu i najpiękniejszym plakatowym opisem naszego kraju.

Krzysztof Marcinkiewicz,
redaktor serii PLAKAT-POLSKA
www.instyutpolski.pl

RYSZARD KAJA – malarz, scenograf, grafik i plakacista. Kontynuator rodzinnych tradycji artystycznych. Na przełomie lat 80/90 z wielkim sukcesem debiutował jako scenograf w najważniejszych teatrach operowych i baletowych Łodzi i Poznania. W latach dziewięćdziesiątych i początkach dwutysięcznych należał do grona najwybitniejszych polskich scenografów. Na wszystkich najważniejszych polskich scenach, począwszy od Teatru Wielkiego Opera Narodowa w Warszawie, a także na wielu zagranicznych zrealizował około 200 niezapomnianych opraw scenograficznych. Był scenografem filmowym i znaczących wystaw muzealnych. W apogeum sukcesów teatralnych przeniósł swoje zainteresowania na plakat, którym wcześniej zajmował się sporadycznie. Swoim plakatem artystycznym (ponad 500 pozycji) szybko osiągnął światowy rozgłos. Jego plakatuwa seria POLSKA uzyskała szerokie uznanie, niewiarygodną popularność i status kultowej, a on sam wszedł do areopagu ikon polskiego plakatu.

Czym zaskoczy cię Mołdawia?

NARODOWE MUZEUM SZTUKI

Niedawno wyremontowane muzeum oprócz ciekawych zbiorów zwraca uwagę zwiedzających już od wejścia. Bo oto stając na dole, przed oczami mamy piękne białe schody. Białą wystrój przyciąga pary młode, które robią sobie tam sesję zdjęciową, bo to miejsce wygląda dość „instagramowo” – jest po prostu urocze i fotogeniczne.

Oczywiście ekspozycje też są ciekawe – to zarówno obrazy, jak i rzeźby czy ikony.

kilka faktów i ciekawostek:

- ▶ Muzeum powstało w 1939 roku.
- ▶ Gmach, w którym możemy oglądać ekspozycje, zbudowano w 1901 roku i do czasu II wojny światowej służył jako gimnazjum żeńskie. Na przestrzeni lat kilka trzęsień ziemi znacznie wpłynęło na stan budynku.
- ▶ Gimnazjum ufundowała księżna Natalia Dadiani, która do końca życia była dyrektorką tej szkoły. Według dostępnych źródeł, była to wówczas szkoła o wysokim poziomie nauczania i tolerancyjna. Tutaj dziewczęta otrzymywały rumuńskie wykształcenie. Edukacja ta obejmowała również praktyczną naukę „obsługi” gospodarstwa domowego i umiejętności uznawanych wtedy za typowo kobiece, ale ostatecznie wszechstronne i rzetelne wykształcenie było pomocne w szukaniu pracy, a więc i w usamodzielnianiu się. W 1929 roku uczyły się tam 4 osoby polskiej narodowości.
- ▶ Muzeum posiada ponad 39 tysięcy eksponatów.

źródło: projektrumunia.pl

Interpreți vocali, instrumentiști și dansatori din toată Moldova și-au demonstrat talentul și abilitățile la Festivalul Internațional de Artă „Perla de Cristal”, desfășurat la Chișinău în perioada 8-9 aprilie 2023. Ansamblul de dansuri „Polonezii Bugeacului” din Găgăuzia este unul dintre laureații festivalului.

Wokaliści, instrumentalisci i tancerze z całej Mołdawii zaprezentowali swój talent i umiejętności na Międzynarodowym Festiwalu Sztuki „Kryształowa Perła”, który odbył się w Kiszyniowie 8-9 kwietnia 2023 roku. Jednym ze zwycięzców był polonijny zespół taneczny „Polacy Budziaka” z Gagauzji.

Sukces „POLAKÓW BUDZIAKA” na Międzynarodowym Festiwalu Sztuki „Kryształowa Perła”

Jednym z głównych zadań Stowarzyszenia Polaków Gagauzji jest zachowanie i promocja kultury polskiej w regionie. Po raz kolejny Zespół Taneczny „Polacy Budziaka”, działający przy Stowarzyszeniu, znakomicie sprostawsł temu zadaniu na Międzynarodowym Festiwalu Sztuki „Kryształowa Perła”, który odbył się na początku kwietnia w Kiszyniowie. Polonijni tancerze godnie reprezentowali Gagauzję i swoją historyczną ojczyznę i wrócili do domu z nagrodami.

Starsza grupa zespołu zdobyła Super Grand Prix, natomiast młodsza grupa – pierwsze miejsce za występ oraz dyplom za najlepszy strój festiwalu, to znaczy za barwny strój sądecki.

– Było nam bardzo miło uczestniczyć w Międzynarodowym Festiwalu Sztuki! Dostarczył on nam wszystkim wielu pozytywnych emocji, żywych wrażeń i niezapomnianych chwil! – mówią uczestnicy polonijnego zespołu z Komratu.

Występy uczestników oceniało jury, w skład którego weszli znani muzycy, tancerze i choreografowie z całego świata. Międzynarodowy Festiwal Sztuki „Kryształowa Perła” zgromadził ponad 1,5 tysiąca uczestników. Jest to coroczne wydarzenie w stolicy Mołdawii organizowane przez Światową Organizację Sztuk Scenicznych.

Zespół Taneczny „Polacy Budziaka” powstał w kwietniu 2005 r. z inicjatywy Stowarzyszenia Polaków Gagauzji. Główny skład zespołu „Polacy Budziaka” tworzy młodzież. Oprócz tej grupy istnieje także grupa młodsza – dzieci w wieku od sześciu do trzynastu lat. Od początku działalności zespół był prowadzony przez Marinę Wolewicz-Garczu. Po jej wyjeździe na stałe do Polski choreografem zespołu jest Elena Dieciewa. W repertuarze zespołu są przede wszystkim tańce polskie, ale również tańce narodów mieszkających w regionie: gagauskie, mołdawskie i bułgarskie. Zespół jest znany nie tylko w Gagauzji, często bierze udział w różnych imprezach na terytorium Mołdawii. „Polacy Budziaka” występowali także w Polsce – w Przemyślu, Gdańsku, Tarnobrzegu, Rzeszowie i Zielonej Górze.

W lipcu 2023 roku Zespół Taneczny „Polacy Budziaka” po raz piąty weźmie udział w Światowym Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych w Rzeszowie – największej polonijnej imprezie, prezentującej aktywność artystyczną Polonii i Polaków poza granicami kraju.

Tatiana Mironik

La Cracovia a avut loc ediția a XIII-a a Festivalului Culturii Române. Programul a inclus: literatură, arte vizuale, performance, muzică, film, istorie, precum și ateliere de limba română. Au fost cinci zile pline de cultura acestei țări însoțite pe care o traversează Dunărea. România adevărată, pe scurt! Festivalul a fost organizat de Institutul Cultural Român de la Varșovia și Consulatul Onorific al României la Cracovia.

Po raz trzynasty w Krakowie zagościło święto kultury rumuńskiej. W programie: literatura, sztuki wizualne, perfomans, muzyka, film, historia a także warsztaty języka rumuńskiego. Pięć dni pełnych kultury słonecznego kraju nad Dunajem. Prawdziwa Rumunia w pigułce. Na Festiwal zaprosił Rumuński Instytut Kultury oraz Konsulat Rumunii w Krakowie.

FESTIWAL KULTURY RUMUŃSKIEJ W KRAKOWIE

W dniach 10-14 maja 2023 roku odbył się w Krakowie Festiwal Kultury Rumuńskiej. Była to już jego 13. edycja zorganizowana przez Rumuński Instytut Kultury w Warszawie, który jest instytucją, organizującą wydarzenia o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim. Program Festiwalu obejmował kilkanaście wydarzeń z dziedziny literatury, muzyki, filmu, historii, nowoczesnych sztuk wizualnych i warsztatów językowych.

W pierwszy dzień Festiwalu w krakowskiej księgarni „Austeria” dziennikarka Georginia Gryboś-Szczepanik przeprowadziła rozmowę z pisarzem Cătălinem Mi-

leaciem – autorem książki „Złota dziewczynka z Jassów” w polskim przekładzie Kazimierza Jurczaka.

Następnego dnia w Międzynarodowym Centrum Kultury (MCK) w Krakowie odbyło się oficjalne otwarcie Festiwalu. Dyrektor Rumuńskiego Instytutu Kultury w Warszawie Ovidiu Dajbog-Miron przywitał zgromadzonych gości. Następnie głos zabrał prezes Rumuńskiego Instytutu Kultury Liviu Jicman oraz prezes Stowarzyszenia Prin Banat Alexandra Palconi. W otwarciu Festiwalu uczestniczył również Konsul Honorowy Republiki Rumunii w Krakowie Ignat Timar.

Po oficjalnych wystąpieniach, w części artystycznej zespół „Psihohrom” z Timisoary wykonał performans pt. „Krumau Live”, który opowiada w bardzo wyrazisty i sugestywny sposób o ucieczce mniejszości niemieckiej z okręgu Timis przed represjami ze strony Sowietów pod koniec II wojny światowej.

Następnie goście zostali zaproszeni do zabytkowych piwnic MCK w Krakowie na wernisaż wystawy komiksu pt. „Tour Banat”. Autorka – Sorina Vazelina – przedstawiła na ok. 30 planszach wydarzenia historyczne, charakteryzujące region Banat. Poprzez cztery historie, zebrane razem na wystawie i przetłóżone na język komiksu, przedstawione zostały główne zjawiska i wydarzenia historyczne, które charakteryzowały Banat od mo-

mentu włączenia go do Cesarstwa Austriackiego aż do drugiej połowy XX wieku. Wystawa pokazuje, jak „wielka historia” wpłynęła na losy jednostek. Kontrapunktem dla tych historii są „pocztówki” z turystycznych miast Banatu.

W piątek odbyło się kolejne, duże wydarzenie literackie – prezentacja „Słownika powieści środkowo-europejskiej XX w.” oraz książki „Wielkie powieści małych narodów” – Literatura Europy Środkowej – będące przeglądem osiągnięć pracy zespołu redakcyjnego, koordynowanego przez prof. Adrianę Babet, pisarkę, eseistkę, dziennikarkę i wykładowczynię Uniwersytetu w Timișoara.

W sobotę odbyła się prezentacja dwóch filmów dokumentalnych, które poprzez opowieść o czarnej kawie przywołują historię Banatu i jego związku z Europą Środkową. Po projekcji filmów pt. „Tajna mapa Timișoary. Ludzie i miejsca” odbyła się bardzo miła rozmowa przy filiżance kawy z autorką scenariusza Adrianą Babet i koordynatorem projektu Alexandru Condrache.

W tym miejscu warto dodać, że rok 2023 jest wyjątkowym rokiem dla Rumunii. Miasto Timișoara otrzymało tytuł Europejskiej Stolicy Kultury. Podczas pięciu dni Festiwalowych goście mogli uczestniczyć w krakowskim kinie „Pod Baranami” w przeglądzie kina rumuńskiego. Można było obejrzeć kilka filmów fabularnych produkcji rumuńskiej oraz zestaw filmów krótkometrażowych.

■ Wernisaż wystawy komiksu pt. „Tour Banat”

Ponieważ Festiwal kierowany był do każdej grupy wiekowej, tak więc warsztaty języka rumuńskiego odbyły się w dwóch grupach. Pierwsza pt. „Być w dziewiątym niebie – Rumuni o emocjach” prowadzona była przez tłumaczkę i założycielkę Szkoły Calitate Joannę Kornaś-Warwas oraz Joane Diaconu-Mureșan – nauczycielkę

języka rumuńskiego. Skierowana była do osób znających język w stopniu średnio zaawansowanym i wyższym.

Natomiast w niedzielne przedpołudnie odbyły się warsztaty językowe dla dzieci – „Opowieści i wierszyki dla smyków”.

Te duże, kilkudniowe wydarzenia kulturalne zakończyły się niedziel-

nym koncertem pod patronatem JE Theodora Cosmina Onisii, Ambadora Republiki Rumunii w Polsce. Koncert „Restitutio Cantemir” w wykonaniu zespołu „Anton Pann” z Rumunii odbył się w Studio nr 5 w Radiu Kraków. Zespół wykonał kompozycje gospodarza mołdawskiego Dimitrie Cantemir (1673-1723). Wydarzeniu dodał wyjątkowości hologram przedstawiający twarz samego gospodarza. Tym samym Dimitrie Cantemir nie tylko był obecny, ale nawet sam zaprezentował swoje dzieła muzyczne.

Przez cały czas trwania Festiwalu Kultury Rumuńskiej na ogrodzeniu Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie można było oglądać wystawę plenerową pt. „Spotlight Heritage Timișoara”.

Festiwal Kultury Rumuńskiej w Krakowie pozwolił przeżyć jego uczestnikom niezapomniane chwile z rumuńską literaturą, filmem, muzyką, a więc rumuńską kulturą i rumuńskim językiem.

Dla polskich uczestników stanowił kolejną okazję do przybliżenia i lepszego poznania „kraju nad Dunajem” oraz nawiązania osobistych kontaktów z rumuńskimi gośćmi i gospodarzami Festiwalu.

tekst i zdjęcia:

Anna Gaydamowicz-Mazur

■ Koncert zespołu muzyki dawnej „Anton Pann”

■ Ovidiu Dajbog-Miron, dyrektor Rumuńskiego Instytutu Kultury w Warszawie

Antisemitismul a afectat majoritatea țărilor europene. Efectele pe care le-a avut acesta asupra mai multor generații din România sunt relatate în romanul lui Cătălin Mihuleac „America de peste pogrom” (Humanitas, 2021). Autorul descrie atât evenimente din trecut, cât și viața tinerilor de astăzi, cu origini central-europene, împovărați de moștenirea grea lăsată de generațiile anterioare. Vă invităm să citiți un fragment din această carte, apărută în traducerea lui Kazimierz Jurczak, cu titlul „Złota dziewczynka z Jassów”, la editura poloneză Noir sur Blanc în 2023.

Antysemityzm naznaczył większość państw europejskich. O tym, jakie skutki dla wielu pokoleń przyniósł w Rumunii opowiada książka „Złota dziewczynka z Jassów”. Jej autor Cătălin Mihuleac ukazał zarówno dawne wydarzenia, jak i życie współczesnych młodych ludzi wywodzących się z Europy Środkowej, obciążonych niełatwym dziedzictwem przez minione generacje. Zapraszamy do lektury fragmentu tej książki.

Cătălin Mihuleac

ZŁOTA DZIEWCZYNIKA Z JASSÓW

[fragment]

[...] Różnica czasu powoduje, że kobieta inaczej odczuwa swoje 33 lata. Inaczej ciężą one w Rumunii, a inaczej w Ameryce.

W moim kraju, jeżeli jesteś samotną kobietą po trzydziestce, to wszyscy widzą twoje miejsce na parkingu w części przeznaczonej dla osób niepełnosprawnych. Niezameżna, bezdzietna, pozbawiona przywileju słuchania wciąż tego samego głosu, który ci powie „dzień dobry” i „przepraszam”, niemająca nikogo, komu mogłaby się odwdziżyć słodkim albo kwaśnym całusem za naprawienie cieknięcej rury w łazience. Albo za wymianę uszczelki w baterii kuchennej.

Nie, to nie są fantazje erotyczne z hydraulikiem. Ty potrzebujesz hydraulika z wkładką duchową. Na brak okazji nie możesz narzekać, ale odeszła cię już ochota dzielenia przepoczonej pościeli z nocnymi pa-

sażerami na gapę. Masz dość porannych odwiedzin w aptece, kupowania tabletki dzień po i czegoś skutecznego na grzybicę pochwy. Szukasz i tracisz już nadzieję, że znajdziesz. Idziesz napróżd po omacku.

W Stanach mam dla siebie zupełnie czyste płótno, na którym namaluję, co zechcę. Znają tu Polaków, Francuzów, Meksykanów. Każda nacja ma tu swoją markę. Rumuni nie mają, bo temat jest świeży. W Ameryce mam zaledwie 33 lata i ważny atut: nie wlokę za sobą żadnego ciężkiego bagażu, rozwodów, odwyków, prób samobójczych. Ani dzieci, od których powinienam być zacząć. Nawet 30 kilo ponad normę nie mam. Mam przeszłość, jak wszyscy, ale zbyt banalną, by mogła zainteresować FBI czy CIA. Na swój sposób jestem dobrą partią. Na ich sposób też.

Nie zostalabym żoną Bena i synową Dory bez tych trzech próbnych miesięcy, nie eksportując do Rumunii towaru firmy Bernstein Vintage Ltd. i nie ucząc się skomplikowanej materii ich biznesu, który jedynie wydaje się prosty. Biznes wielowiekowy, który potrwa do końca świata i jeden dzień dłużej.

Handluje się używaną odzieżą dwójakiego rodzaju. Są ubrania mające własną story, ubrania vintage dla dotkniętych kryzysem tożsamości oraz ubrania z gatunku I'm sorry dla cierpiących na brak pieniędzy.

W moją pierwszą amerykańską noc czułam, że się duszę. Dławił mnie bunt. Tylko po to zrobiłam taki szmat drogi przez ocean? Dla czegoś takiego nie przesłabym nawet przez bajoro, jakim był Milcov. Co ja robię? Wracam do czasów, gdy sprzedawałam szmaty w akademiku?

Pracuję cały boży dzień w hali, gdzie się sortuje ubrania, razem z dziewczynami z Gwatemali. Cztery grupy, które nie przystają ani na chwilę. Elisa jest najstarsza stażem, pracuje w firmie od 10 lat. 50 tygodni w roku razy 5 dni razy 10 godzin pracy na stojąco. Ma przed sobą 20 kartonowych pudeł dla każdej kategorii ropa usada, ciuchów darowanych przez gringos. Trykoty są czterech rodzajów: z długim i z krótkim rękawem, pierwszej i drugiej jakości. Dwa gatunki dzinsów, ubranka dziecięce, prześcieradła, ręczniki. Itd. Dużo.

Oczy są dla Elisy dodatkiem. Wystarczą palce, które mówią, czy z worka wyjmuję trykot, czy

sukienkę, z gatunku premium czy drugiego sortu. Szuka dziur i plam po sosie. Sosy niszczą ubrania. Sosy niszczą świat.

Do oddzielnego pudła wkłada ubrania w rozmiarze XXXL. Ubrania de gordo dla tłuściochów. To pudło zapełnia się kilka razy w ciągu dnia, częściej niż inne. Ludzie wciąż puchną. Ktoś ich nadmuchuje z pomocą frytek i hamburgerów. Mając za plecami 20 kartonowych pudeł z odzieżą, Elisa może sporządzić rzetelny raport o stanie zdrowia narodu. Ameryka jest coraz bardziej pękata. Ona o tym wie, czuje to pod palcami. Nie musi słuchać wiadomości, nie musi czytać gazet, nie musi odwiedzać szpitali. Zaciska palce. Dla niej szpital jest czymś gorszym niż kostnica.

Do przerwy obiadowej o 13.00 jeszcze daleko. Do tego czasu dziewczynom nie wolno niczego przełknąć. Ubrania i jedzenie nie tworzą dobrego sąsiedztwa. Ale one nie frajerki, jedzą po kryjomu. Czekają, aż Gladys, szefowa, odejdzie na bok. Biorą do ręki trykot, oglądają go z udawaną uwagą i zastonięte, pogryzają jabłko. Potem tyk pepsi. Czasami puszką napoju leży zapomniana w kartonie z trykotami i podczas pakowania wylewa się on z niej, mocząc 30 kilogramów towaru. Winowajczyni wylatuje z pracy. Płacze, przyrzeka, że nigdy więcej, błaga. Gladys jest niewzruszona. Na odchodnym dziewczyna kopie z całych sił puszkę pepsi, a reszta w pełni się z nią zgadza. Szkodliwy napój, prawdziwe nieszczęście galaktyczne.

Co 20 minut pojawiają się chłopcy pchający przed sobą kontenery z drewna i metalowej siatki. Można by pomyśleć, że są na ściernisku, zbierając skoszone ciuchy. Kontenery wypełniają się kartonami. Przychodzi czas na trzech operatorów wózków

ZŁOTA DZIEWCZYNIKA Z JASSÓW

Tytuł oryginału: America de peste pogrom

Wydawnictwo: Noir sur Blanc

Przekład z języka rumuńskiego: Kazimierz Jurczak

Premiera: 15 marca 2023 r.

widłowych. Spichlerz się zapełnia, zapowiadając urodzajny rok.

Moje zadanie polega na wybraniu towaru do Rumunii. Mam zdecydować, co się sprzeda, a co nie. Mam przewidzieć, w jakim kierunku zmierza mój kraj pod względem odzieżowym, wczuć się w gusta rodaków, ustalić, czego chcą dzisiaj, i odgadnąć, czego będą potrzebowali jutro, uwzględniając to, czego pragnęli wczoraj. Mam spełnić oczekiwania kraju, nawet te, o których on jeszcze nie wie.

Klasyczny klient oczekuje ubrań najlepszego sortu w niskich cenach. Ostatecznie może przystać na drugi gatunek, ale jedynie za cenę najniższą. Mój kraj jest biedny. Podobnie jak wszystkie inne, gdzie ten biznes

kwitnie. Gwatemala i Rumunia, miejsca, gdzie populacja jeszcze nie utyla. W Ameryce Południowej obuwie rozmiaru 46 nadaje się co najwyżej na wystawę sklepową reklamującą tanie ciuchy. Ma być widoczne z daleka i przyciągać uwagę. Odzież w dużych rozmiarach ma wzięcie jedynie w okolicach karnawału Santa Maria de Guadalupe. I to nie w każdy dzień karnawału.

Muszę wykonywać ruchy szachisty. Jeśli Ameryka kaszle, reszta świata łapie grypę. Wkrótce z którejś ze stacji orbitalnych będzie można dostrzec, jak Terra wydłuża pasek o jeszcze jedną dziurkę. Hamburger i frytki już to ogłaszają z wysokiej trybuny, pod przysięgą.

źródło: icr.ro

Najlepsza powieść europejska 2020 roku wg magazynu literackiego „Transfuge”. Książka dla koneserów współczesnej prozy.

Polską mniejszość narodową podczas obchodów Dnia Miasta Bielce reprezentowało Stowarzyszenie „Dom Polski”, członkowie którego razem z innymi mieszkańcami przeszli centralnymi ulicami Bielce w barwnym korowodzie.

22 maja – Dzień Miasta Bielce

- bieżące wydarzenia kulturalne
- relacje z wystaw i muzeów
- festiwale
- koncerty
- recenzje filmów i książek

FISZ
polsko-mołdawski

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
 w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

wydawca Stowarzyszenie Polska Wiosna w Mołdawii
e-mail: polskawiosna@gmail.com
redagowanie i korekta Helena Usowa, Anna Plutecka
tłumaczenie Lucja Źurcanu, Lucyna Otwinowska
korespondenci Mirosław Horyn, Julia Kiryłowa, Swietłana Laptiacru, Tatiana Mironik, Marita Rogowa, Aleksy Bondarczuk